

Qui té por de la municipalització de l'aigua?

Eloi Badia

L'afirmació, feta per **Jaume Collboni (PSC)** el passat dimarts al **#DebatCrític**, que a Berlín el procés de remunicipalització de l'aigua havia costat 1.300 M€ i això havia comportat un augment del 30% de la tarifa, mereix una revisió profunda.

Primer de tot paga la pena entendre en quin procés es troba la tendència global sobre el servei. Segons l'informe de Transnational Institute (TNI) i la Public Service International Research Unit (PSIRU), entre altres, el 2000 tenien registrats tres casos de remunicipalització, el 2014 ja en són 180. **En el nou informe que presentaran aquest 2015 ja se superen els 234 casos**, entre ells alguns de tan rellevants com Bordeus, Grenoble, Montpeller, Niça, París, Rennes, Budapest, Nàpols, Antalya, Atlanta, Hamilton, Buenos Aires, Santa Fe i Rosario, Cochabamba, La Paz - El Alto, Uruguay, Ghana, Mali, Dar es Salaam i les regions Rabat-Salé i Tànger-Tetuan del Marroc.

Pel que fa a Alemanya, on predomina la gestió pública, amb el 64% de la població pel que fa l'abastament d'aigua i el 92% respecte al sanejament, trobem casos destacats com Berlín, Stuttgart o Postdam. **Però cal posar Alemanya en un context més ampli, ja que en els últims anys s'han rescatat més de 170 serveis d'electricitat, aigua i gas privatitzats, a banda de recuperar també concessions en residus, transports i habitatge.** La majoria d'aquests processos han estat impulsats, a més, per la societat civil a través de referèndums populars vinculants. A més, abans de 2016 s'hauran de renovar pràcticament totes les concessions del sector energètic i dos terços dels municipis estan valorant recuperar tant les plantes de generació com les xarxes de distribució. **A Barcelona, en canvi, la privatització del servei d'aigua i sanejament, per part de PSC-CiU i amb el consentiment de ERC, es va produir sense cap consulta ciutadana, de fet, ni tant sols es va produir una licitació pública, sinó que es va adjudicar a dit a Agbar.**

L'aigua a Alemanya

Pel que fa específicament al sector de l'aigua, Alemanya compta amb més de 12.000 ens públics d'aigua i sanejament. La governança de les polítiques d'aigua es basa en la política municipal que és, de fet, la institució més propera a la població. **La gestió sostenible del recurs per a les futures generacions i la protecció del medi ambient esdevenen els principis rectors de la gestió municipal de l'aigua.** Les privatitzacions es van produir durant els anys vuitanta i noranta, sota les falses promeses d'una major eficiència i un servei de millor qualitat. Avui, la privatització s'equipara a tarifes més altes i beneficis multimilionaris dels operadors privats. Pel que fa a la qualitat del servei, el sector públic té el mateix coneixement i experiència i, a més, atén millor les polítiques ambientals i socials, com per exemple tarifes que garanteixin l'assequibilitat del servei a tota la població, en tant que l'aigua i el sanejament és un dret humà reconegut per les Nacions Unides, i penalitzin els consums sumptuaris. Cal destacar, a més, que el sector públic té una gran importància per l'economia regional, ja que genera una gran ocupació a través d'un teixit empresarial diversificat i associat al servei, mentre que el sector privat que opera a través de grans corporacions multinacionals subcontracten aquest treball exclusivament a les seves filials internacionals. A Catalunya, tres de cada quatre persones són abastides per una única companyia, Agbar, filial de la multinacional francesa Suez, i es produeix de facto una situació monopolista d'abús de mercat.

Arribem, però, a Berlín. **Primer de tot cal aclarir que és rotundament fals que la tarifa hagi augmentat un 30% per culpa de la remunicipalització, ni un 30% ni un 10% ni res, la tarifa no ha augmentat després de la remunicipalització.** Però mirem amb deteniment com ha estat

tot el procés i comparem-lo amb el de Barcelona. El 1999 la Cambra de Representants de Berlín va aprovar la venda del 49,9% de l'empresa pública d'aigua per valor de 1.679 M€ al consorci format per Veolia i RWE. El procés va ser molt polèmic i va acabar amb una queixa infructuosa davant del Tribunal Constitucional alemany. A Barcelona, la privatització del servei configura una societat mixta, anomenada Aigües de Barcelona, amb un 85% de participació privada (Agbar i La Caixa) i un 15% de pública. **La valoració econòmica no ha comptat amb cap auditoria externa i, a més, fixa el pagament de 190 M€ a Agbar per part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona per la compra d'uns suposats actius no auditats.** Aquest procés està acompanyat de set contenciosos administratius i la pròpia Oficina Antifrau ha redactat un informe de 64 pàgines i va fer una comunicació en la qual veu "injustificada" la privatització i apunta que "sembla versemblant la tesi d'Aigua és Vida que el mètode emprat en la valoració dels actius distorsiona substancialment el resultat final obtingut" i afegeix que "esulta especialment significativa la brevetat i pobresa de justificació, així com, el dèficit evident en la fiscalització de l'expedient per la Intervenció de l'AMB".

Comparativa de contractes

Revisem també quines foren les condicions que establia el contracte de Berlín i el seu compliment:

- **El contracte assegurava el control per part dels socis privats del Consell d'Administració,** tot i estar-hi en minoria i tenir menys pes accionarial. Estem davant d'una pràctica habitual en les societats mixtes, en les quals el soci privat ocupa tots els òrgans directius de la societat i n'ostenta el control. Només cal accedir a la web d'Aigües de Barcelona per adonar-se que no hi ha cap paper ni referència del sector públic i que tot és controlat per Agbar.
- **Que no pujaria la tarifa durant els primers quatre anys.** El 2004, per contra, l'aigua ja havia augmentat un 35%. A Barcelona, un estudi de l'Agència Catalana de l'Aigua senyalava que la privatització provocaria un augment de com a mínim el 33% de la tarifa pel mateix servei.
- **Que l'estat de Berlín garantiria els beneficis dels socis privats, independentment de la gestió i dels ingressos percebuts,** així quan aquests no fossin suficients l'estat de Berlin es veuria obligat a abonar la diferència. Aquesta mateixa clàusula la trobem a Barcelona i anul·la el principi de risc i ventura del concessionari, principi que hauria de regir tots els contractes del sector públic. Per tant, en comptes de garantir la universalització del servei de subministrament a tota la població en tant que servei públic, el que es garanteix són els beneficis de la multinacional.
- **Els beneficis percebuts pels inversors privats s'elevaven el 2011 a 1.526 M€,** per contra els ingressos per al sector públic mai es van produir. A casa nostra s'ha acordat que l'Àrea Metropolitana de Barcelona percebi 20 M€ anuals dels quals se'n desconeix si s'han cobrat ni la destinació final. Els beneficis d'Agbar i La Caixa a la fi de la concessió superaran els 1.600 M€.
- **Malgrat els elevats beneficis dels socis privats, el 2013 un estudi va posar de relleu un dèficit en les inversions acordades per contracte.**

Referèndum vinculant

El descontentament popular a Berlín pels alts preus va desembocar el 2011 en un referèndum vinculant, promogut per la societat civil, que exigia que es fes públic el contracte i les condicions establertes. **Van votar més de 650.000 persones i el 98,2% ho van fer a favor.** Pocs dies després es feu públic el contracte i es va poder constatar que les condicions eren favorables als socis privats i que aquestes eren el motiu central de la pujada de tarifes. A Barcelona, Antifrau qüestiona "una clara asimetria de posicions en la negociació: AGBAR, en possessió de molta més informació i recursos, i l'AMB, excessivament disposada a assumir acríticament les propostes de la primera".

El 2012 la Federal Cartel Office (el regulador de la competència a Alemanya) va ordenar que baixés la tarifa un 18% perquè considerava que els preus fixats eren abusius. A través d'una anàlisi

comparativa demostrava que els preus eren significativament més alts que en les empreses equiparables de propietat pública; **a Catalunya la gestió privada de l'aigua és un 25% més cara, percentatge que s'eleva encara més en el cas de la regió metropolitana.**

El 2013, Berlín va tornar a comprar les accions per un valor de 1.300 M€. **Aquest cost es pagarà durant 30 anys a través del rebut, però no suposarà un augment de la tarifa**, perquè els diners que abans anaven destinats als beneficis dels socis privats, ara serviran per capitalitzar un bé públic com l'aigua i posar-lo al servei de la ciutadania. És més, després de la remunicipalització, les inversions han augmentant i el preu del tractament d'aigua residuals ha disminuït.

Impostos o cànon per invertir en infraestructures

I finalment, tampoc va passar desapercebuda l'afirmació de Jaume Collboni referent a que gran part del rebut de l'aigua són impostos i no costos del servei. **No entraré a citar què es el que realment paga la ciutadania dins els "costos de servei", sinó que convido a consultar la [infografia realitzada per Aigua és Via, prou il·lustrativa](#).** En referència als "impostos", del que es tracta és del Cànon de l'aigua que recapta l'Agència Catalana de l'Aigua. Aquest cànon respon, entre moltes funcions, a complir la directiva marc de l'aigua, planificar i ordenar l'abastament i el sanejament de les conques internes de Catalunya, construir i explotar depuradores, etc. Doncs resulta que això que Collboni anomena "impostos", en realitat és el cor d'una d'aquelles estructures d'estat que el Govern de la Generalitat amb el Decret Llei 2/2014 i amb la connivència del PSC vol desmantellar i entregar a Agbar, gràcies, precisament, a la privatització de l'aigua de Barcelona. **Els beneficis previstos pels socis privats en aquest cas rondaran els 800 M€. D'aquests números, sembla que Jaume Collboni no en vulgui parlar.** Dels impactes socials i ambientals per culpa de les privatitzacions dels serveis bàsics que han realitzat, tampoc.

Eloi Badia, enginyer industrial, forma part actualment de la candidatura "Barcelona en comú"